

JAARVERSLAG CARING FARMERS 2022

Voor u ligt het derde jaarverslag van de Caring Farmers. De organisatie vertegenwoordigt een nieuw natuurinclusief en volhoudbaar voedselsysteem en verenigt boeren die het anders willen. Door deze boeren luider te laten horen in het publieke debat, kan de landbouwtransitie versnellen.

Ons werk is hard nodig. De oorlog in Oekraïne liet zien hoe kwetsbaar ons mondiale voedselsysteem is; 2022 was het ergste jaar voor vogelgriep tot nog toe; klimaatverandering manifesteerde zich duidelijk met hele natte en hele droge periodes; het effect van pesticiden op onze gezondheid wordt duidelijker door het toenemend aantal (jonge) mensen met Parkinson; het welzijn van landbouwdieren is nog steeds ver onder de maat en de vele boerenprotesten en omgekeerde vlaggen laten zien dat de onrust onder boeren groeit. Vanuit Den Haag komen er nog geen oplossingen, ondanks de vele rapporten met aanbevelingen.

Wij geloven dat een volhoudbaar voedselsysteem als oplossing bijdraagt aan alle bovenstaande problemen. Gelukkig geloven steeds meer mensen dat. In 2022 was een doorbraakjaar voor de organisatie. Van roepers aan de zijlijn, worden we nu vaker uitgenodigd aan beleidstafels dan we als kleine organisatie aankunnen. Het wordt dus tijd om na te denken over hoe we als organisatie de meeste impact maken. Is dat samen met de Caring Community, met de Groenboerenplan partners, blijven we beleidsmakers beïnvloeden, gaan we zelf bouwen of kunnen we dit alles gecombineerd krijgen? Dat wordt de vraag van 2023.

2022 kunnen we in ieder geval met een goed gevoel afsluiten, want ons werk werd bekroond met de eerste plek in de Trouw Duurzame 100. Veel plezier bij het lezen van dit verslag.

Bestuur & oprichters: Ruud, Geert & Annette
Kantoorteam: Marga, Josephine, Sanne & Hanneke

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1 Inleiding.....	4
2. Doelstellingen.....	5
3. Groei van de Caring Community	7
3.1 Groei Caring Community.....	7
4. Luidere stem voor kringlooplandbouw.....	9
4.1 De stikstofdiscussie.....	9
4.2 GroenBoerenPlan.....	11
4.3 Vernieuwde Wet Dieren.....	11
4.4 In gesprek met de provincie.....	12
4.5 Tegengeluid	12
5. Onze boeren zijn een bron van inspiratie	13
5.1 Farmers aan het woord	13
5.2 Onze boeren inspireren ook via de media.....	14
6. Werken aan de Caring Farmers Code	15
6.1 Dierenwelzijn.....	15
6.2. Biodiversiteit.....	17
6.3 Klimaat	18
6.4 Binding met de consument.....	18
6.5 Wat deden onze boeren aan de Code?	19
7. Personeel & Organisatie.....	20
8. Financieel verslag.....	21

1 Inleiding

Caring Farmers, opgericht in de zomer van 2019 als zusterorganisatie van de Caring Vets, wil ieder jaar stappen maken op weg naar een nieuw duurzaam voedselsysteem. Om de klimaat- en biodiversiteit crisis te beteugelen willen we naar een nieuwe vorm van voedselvoorziening die opereert binnen de grenzen van de natuur. Een grote opgave!

Als jonge organisatie zoeken we nog waar onze grote kracht ligt, en die hebben we in 2022 gevonden: de stem van kringlooplandbouw luider laten horen in het publieke debat en aan de onderhandelingstafel. En deze stem werd nog luider dankzij samenwerking met andere organisaties in het Groenboerenplan. We zijn aan vele onderhandelingstafels uitgenodigd waar wij pleiten voor een snelle landbouwtransitie met extra aandacht voor steun en behoud van de koplopers. In 2023 zal blijken of onze rol aan deze tafels ook daadwerkelijk effect heeft gehad, of dat we maar beter van onderop zelf aan een andere landbouw kunnen bouwen.

Maar omdat het vertrouwen in de overheid erg wankel is, werkten we ook zelf aan concrete projecten: we helpen onze boeren met het planten van bomen en bij het delen van kennis over dierenwelzijn. Onze boeren zijn ook individueel op weg naar kringlooplandbouw en maakten duurzame stappen.

Ook fondsenwerving ging in 2022 beter dan in 2021. Kroon op ons werk dit jaar was de Duurzame 100 prijs. We hebben grote stappen gezet, maar er blijft veel werk aan de winkel. We nemen u mee in onze activiteiten en financieel verslag.

2. Doelstellingen

Caring Farmers heeft in 2020 statutair de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Verduurzaming van het voedselsysteem, lokaal en wereldwijd;
- Behoud en verbetering van natuur en biodiversiteit;
- Vermindering van het aantal, en verbetering van dierenwelzijn van, dieren in ons voedselsysteem;
- Het verkorten van de keten en het betrekken van de burger bij hun voedsel (sociale verankering van boerenbedrijven);
- Focus op, maar niet uitsluitend, de primaire productie.

Met als einddoel een natuurinclusieve kringlooplandbouw die wij als volgt definiëren: 'Onze voedselvoorziening moet sociaal en ecologisch zo efficiënt mogelijk zijn waarbij we zoveel mogelijk monden kunnen voeden met zo min mogelijk gebruik van speciaal gefokte productiedieren, zo min mogelijk input van gronden en grondstoffen, geen input van buitenaf én waarbij er geen negatieve tot bij voorkeur een positieve impact op biodiversiteit, natuur, klimaat en het dier mag zijn.'

De organisatie zette in 2022 de volgende prioriteiten om de doelen te bereiken, gebaseerd op enquêtes onder boeren en consumenten:

- 1) Een luider stem van de vooruitstrevende boer in het publieke debat.
- 2) Inspireren, onze boeren laten zien dat natuurinclusieve kringlooplandbouw wel kan.
- 3) Concreet werken aan de uitvoering van de Caring Farmers Code door
- 4) Kennisuitwisseling tussen boeren en concrete projecten die bijdragen aan een beter
- 5) Dierenwelzijn, meer biodiversiteit, kortere ketens en verminderen van klimaatimpact.
- 6) Groei van de Caring Community, maar kwaliteit is belangrijker dan kwantiteit.

We vertegenwoordigen het nieuwe systeem

Eind 2022 hielden bestuur en kantoorteam een strategische sessie, waarvoor we een enquête onder de boeren hebben gehouden, om te bepalen waar we voor staan en wie we zijn. Hier kwam uit dat de Caring Farmers de belangen van een volhoudbaar voedselsysteem behartigen, met oog voor nu en de nieuwe generaties. Hierbij zien wij de bodem als basis en het boerenperspectief van onze boeren als uitgangspunt, want de boer is de beheerder van de bodem. Alle aangesloten boeren ondertekenden de Caring Farmers Code en werken samen met ons aan een nieuw voedselsysteem. We baseren ons op de wetenschap en voornamelijk op de wetenschappelijke visie [Reroot the Dutch Foodsystem](#).

3. Groei van de Caring Community

Boeren kunnen de landbouwtransitie niet alleen. Hier is de hele maatschappij voor nodig. Het is dus belangrijk dat ons bereik groeit en dat we samenwerken.

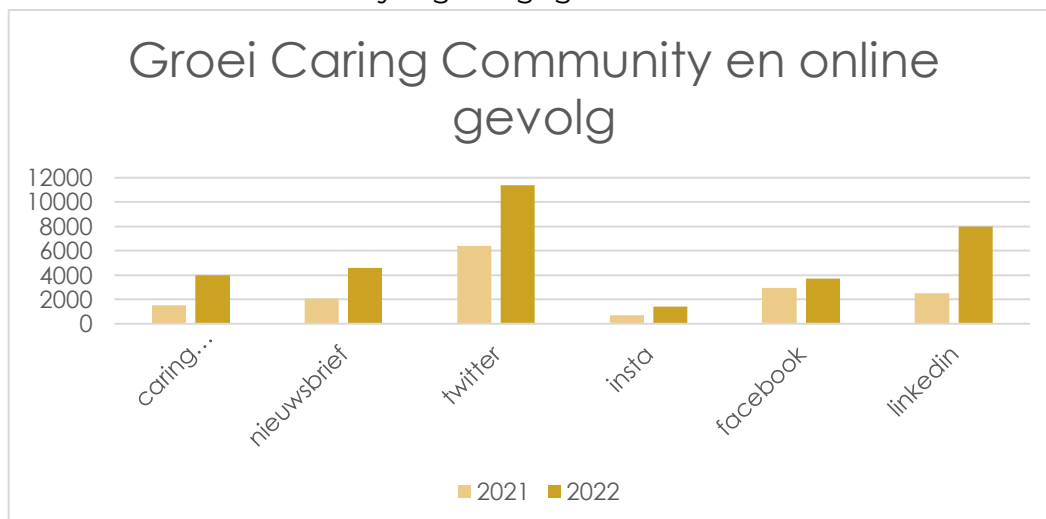
3.1 Groei Caring Community

In het jaar 2022 zijn de Caring Farmers gegroeid van 280 naar 325 boeren die de [Caring Farmers Code](#) onderschrijven en toezeggen ieder jaar stappen te maken naar natuurinclusieve kringlooplandbouw. In juni tijdens de [Caring Farmers Dag](#) kwamen 100 boeren bij elkaar.

Ook Caring Consumenten, Caring Scientists en Caring Partners kunnen zich aanmelden bij Caring Farmers. Het aantal niet-boeren groeide van 1.500 naar 4.000. Deze bestaan vooral uit consumenten maar ook uit tientallen wetenschappers, NGO's en ketenpartners.

Een mooie nieuwe samenwerking gingen we aan met ketenpartners, zoals de biologische winkelketens Odin foodcoop en Ekoplaza.

Ook de online community is goed gegroeid in 2022:

Caring Doctors

Een mooie en belangrijke ontwikkeling is de oprichting van Caring Doctors, als zusterorganisatie van de Caring Vets en Caring Farmers. Deze organisatie in wording telt inmiddels ruim 700 aangesloten zorgmedewerkers die zich liever richten op preventie door gezond plantaardiger voedsel en een gezonde leefomgeving, dan achteraf patiënten moeten oplappen. Het volgende Caring Congres is een samenwerking van Caring Farmers, Caring Vets en Caring Doctors.

4. Luidere stem voor kringlooplandbouw

De belangrijkste doelstelling is dat natuurinclusieve landbouw beter wordt vertegenwoordigd in het landbouwdebat, in Den Haag en in de media. Decennialang werd het landbouwdebat gevoerd tussen behouden boerenorganisaties, politiek en NGO's. De duurzame en vooruitstrevende boer werd nauwelijks tot niet gehoord. Daar brachten wij afgelopen jaar, meer dan de jaren ervoor, verandering in.

4.1 De stikstofdiscussie

De stikstofdiscussie hield Nederland in zijn greep. Wat al decennia bekend is – Nederland produceert te veel mest – moet nu worden opgelost. Al 3 jaar geleden bepaalde de rechter dat het mestbeleid niet deugt. Afgelopen jaar sneuvelde een kersverse landbouwminister op het onderwerp, trokken boeren massaal met tractoren naar provincies en Den Haag, waren alle ogen gericht op het advies van Remkes, wat vervolgens niet werd gebruikt, maar er wordt nog meer vertraagd: er komt een landbouwakkoord.

Caring Farmers nam volop deel in de landelijke discussie en bracht keer op keer de boodschap: “We kunnen wél duurzaam voedsel produceren, en dat is nodig vanwege de klimaat- en biodiversiteitscrisis. We hebben een voedseltransitie nodig waar ook boeren van zullen profiteren. Stop de schaalvergroting, en ga aan de slag Den Haag”.

20 juni: Dag van de kringlooplandbouw

Op 20 juni trok #boerenprotest naar Stroe, terwijl wij op onze Caring Farmers dag vergaderden over #kringlooplandbouw. De media had er dagenlang de mond van vol, en vroegen ook onze mening. Steeds weer andere boeren brachten een fris en progressief geluid, zoals bijvoorbeeld voorzitter Ruud Zanders bij [Humberto Tan](#), Kees Scheepens in [het 8 uur journaal](#), Poppe Braam in [de Volkskrant](#) en op [RTV Utrecht](#), Geert van der Veer op [RTLZ](#), Ditte van Zee in [Trouw](#), Mark Venner op [LI](#) en [Nieuwsuur](#), John Arink op [Radio 1](#) en bij [Humberto Tan](#), Pytsje Bokma in [Friesch Dagblad](#), Annette Harberink op [Omroep Flevoland](#), Peter Oosterhof in [DVHN](#), Maurits Tepper in [Change INC](#) en Inge Vleemingh, Johannes Regelink en Monique van der Laan in [het NRC](#).

Juli: op 11 juli hadden wij een gesprek met minister Staghouwer bij CF, vegan akkerbouwer en agrarisch ondernemer van het jaar, Joost van Strien.

Augustus: gesprekken met Remkes
In augustus ging dhr Remkes met de maatschappij in gesprek om de boel te sussen en tot een advies aan het kabinet te komen. Caring Farmers sprak twee keer met Remkes. [Lees hier onze terugblik.](#)

Ook in de media was onze oproep tot snelle transitie veel te horen: Jeugdjournaal, Renze, Nieuwsuur, BNR, Vroege Vogels en meer. Kijk alle media uitingen hier: [In de pers - Caring Farmers](#)

4.2 GroenBoerenPlan

Op 6 juli boden we samen met diverse boerenorganisaties die samen 2.500 boeren vertegenwoordigen het [#Groenboerenplan](#) aan de Ministers Staghouver en van der Wal van LNV: een plan met 10 aanbevelingen voor een transitie naar een natuurinclusieve kringlooplandbouw waar ruimte is voor méér boeren en meer natuur. De 10 aanbevelingen gaan over eerlijke prijzen, afbouwen van kunstmest, beschikbaarheid tot grond en beter dierenwelzijn. Het plan werd enthousiast ontvangen door de beide ministers. Minister van der Wal: "Dit is waar we naartoe willen. Stikstof is slechts een drukpunt, het gaat uiteindelijk om klimaat, bodem en biodiversiteit".

Groenboerenplan in de media: reactie van de ministers op [NU.nl](#), [NOS](#) en [Hart van Nederland](#), Debat op radio 1, [Dit is de Dag](#) en luister [BNR nieuwsradio](#) (vanaf min 6), boerenreacties bij [RTV Utrecht](#), [Omroep Flevoland](#) en [Omroep Gelderland](#), het plan [in Trouw](#).

4.3 Vernieuwde Wet Dieren

In 2021 werd de Vernieuwde Wet Dieren aangenomen: de stal moet aangepast worden aan het natuurlijke gedrag van het dier, in plaats van andersom. Onze eerste reactie was jubelend: "eindelijk een beter leven voor dieren. Dit wordt een grote opgave voor de maatschappij, laten we aan de slag gaan".

Helaas, het kabinet negeerde de nieuwe wet, maar nam wel in het Regeerakkoord op dat de wet verdere uitwerking moest krijgen in het Convenant Dierwaardige Veehouderij. Op 31 mei schreven wij aan de pers en minister [een oproep om de juiste mensen](#) aan tafel te zetten. Niet allemaal boeren die enkel mitsen en maren zien, maar dierwetenschappers, ethici, en de maatschappij. En áls er al boeren meepraten, kies dan voor de koploper boeren die al aan de Vernieuwde Wet Dieren voldoen.

Gevolg van deze brief is dat Caring Farmers, samen met de Dierenbescherming, vanaf oktober aansloot aan de hoofdtafel van het Convenant en probeert zoveel mogelijk eer te doen aan de wet. De vele gesprekken aan hoofd- en deeltafels lopen van oktober 2022 t/m maart 2023. In maart zullen we zien, of het kabinet durft door te pakken.

4.4 In gesprek met de provincie

De uitvoering van de landbouwtransitie komt straks op het bord van de provincies te liggen. Daarom stuurde we op xxx een [uitnodiging](#) naar landbouw-, natuur- en gezondheidsgedeputeerden van alle provincies om te bediscussieren wat er nodig is, waar onze boeren hobbels ondervinden bij verduurzaming en hoe we samen op kunnen trekken.

Negen provincies gingen vorig jaar op onze uitnodiging in. Inmiddels hebben we alle provincies gesproken behalve Gelderland. Het waren open gesprekken en overall ontstond er meer begrip bij gedeputeerden voor wat er nodig is om koplopers, pioniers, biologische en kleinschalige boeren in het zadel te houden. Overall kregen we de uitnodiging om verder te praten. Door tijdgebrek is daar nog weinig van gekomen, maar in 2023 pakken we dit samen met GroenBoerenPlan partners op.

4.5 Tegengeluid

Als je geen tegengeluid krijgt, word je niet goed gehoord. Tegengeluid is dus nodig, leidt tot goede discussies, maar kan soms ook hard zijn. Nog steeds worden we Scary Farmers of Framing Farmers genoemd. Toch praten we liever samen over oplossingen. We zochten in gesprek met de redacteurs van radio en tv programma's altijd naar het goede gesprek; niet twee tegenpolen tegenover elkaar aan tafel, maar liever twee partijen die allebei willen denken over oplossingen. Helaas werd daar haast nooit naar geluisterd en zocht de media polarisatie.

In 2021 werden veel van onze boeren lastig gevallen door niet aangesloten boeren, die het niet met onze standpunten eens zijn. Soms kon dit echt bedreigend aanvoelen. De helft van de aangesloten boeren gaf aan geen last te ondervinden van sociale druk. Voor 20% was dit toegenomen sinds 2021, en slechts voor 2% afgenomen.

5. Onze boeren zijn een bron van inspiratie

We zijn trots op onze innovatieve boeren. Een mooi moment van het jaar was toen de eerste vegan akkerbouwer van Nederland, 'onze' Joost van Strien, werd bekroond tot agrarisch ondernemer van het jaar. We werken er hard aan om de maatschappij te laten zien dat het ook anders kan. Dat is nodig want bij beleidsmakers, boereninstanties en bij veel boeren heerst het oude dogma van veel voor weinig. Veel kunstmest, veel kilo's produceren en weinig verdienen per kilo.

5.1 Farmers aan het woord

Door onze boerenleden voor te stellen op de site bij [Farmers aan 't Woord](#), laten we zien hoe het ook anders kan. En dat iedere boer het in zijn eigen tempo en op zijn eigen manier doet. In 2022 zijn 15 nieuwe boeren voorgesteld bij 'Farmers aan 't Woord', wat het totaal aan voorgestelde boeren op 75 zet. Dit zijn goed gedeelde en gelezen artikelen op alle social-media kanalen.

Jelwin Kuipers (Schotse Hooglanders): "Door middel van speciale grasmengsels en door geen zware machines, gif of kunstmest te gebruiken, brengen we weer leven in dode grond. Ook door de begrazing van de koeien kan de grond zich geweldig goed herstellen. Je ziet de biodiversiteit, het gras en de kruiden weer terugkeren."

Sjoerd en Douwe Miedema (De Nije Mieden):

"We noemen ons bedrijf biologisch plus. Zo houden we ons niet alleen aan de regels van de biologische SKAL-certificering, maar geven we ook nauwelijks krachtvoer aan onze koeien. Verder zijn onze landerijen zeer kruidenrijk en is ons waterpeil hoog."

Ted Duijvestijn (Duijvestijn Tomaten): “We gaan voor maximale circulariteit; we zetten in op biologische gewasbescherming door het natuurlijke ecosysteem in de kas te onderhouden (hommels bestuiven de bloemen en we zetten natuurlijke vijanden van plaaginsecten in) en zijn we hard op weg om al onze kringlopen te sluiten. Daarnaast hebben we een unieke verpakking gecreëerd. Deze wordt gemaakt van organisch restmateriaal van de tomaten.

5.2 Onze boeren inspireren ook via de media

De media wist onze boeren goed te vinden, en we kregen veel aanvragen voor interviews van studenten, NGO's en journalisten. Zie hieronder een paar voorbeelden.

Mark Venner: “Het is fijn om te blijven doen waar je vertrouwd mee bent. Maar het overstappen op een nieuw voedselsysteem is onvermijdelijk. We moeten serieus na gaan denken over de landbouw.”

[Limburg, 15-06-2022](#)

John Huiberts: “Een reguliere boer voedt zijn gewassen, een biologische boer de bodem.”

[Trouw, 13-08-2022](#)

Elisa de Veen over Kalfjes-bij-de-Koe: “Wees niet bang om het anders te doen. Begin klein.”

[Melk van het Noorden, 05-01-2022](#)

John Arink over kringlooplandbouw: “Je moet hard werken, maar het kan. Wij bewijzen het.”

[De Gelderlander, 31-01-2022](#)

6. Werken aan de Caring Farmers Code

Onze boeren werkten ieder voor zich aan de Caring Farmers Code, zie daarvoor 7.4. Maar als organisatie werken we daarin samen met boeren en andere organisaties in projecten. Ook ondersteunen we het werk van onze boeren met communicatie.

6.1 Dierenwelzijn

Als Caring Farmers zijn wij één van de weinige boerengroeperingen die hardop zegt dat de veestapel kleiner moet, véél kleiner. En niet alleen vanwege de impact van de veestapel op de planeet maar vanwege de dieren zelf. De huidige wetenschap laat steeds beter zien hoe intelligent dieren zijn, dat moeten we respecteren en naar gaan handelen.

Het blijven moeilijke discussies die al snel een gevoelige snaar raken bij boeren die vaak gevangen zitten in het huidige systeem. Ook soms met onze eigen achterban. Toch gaan we keer op keer het gesprek aan.

Convenant Dierwaardige Veehouderij

In oktober schoof Caring Farmers aan als onderhandelingspartners aan de hoofdtafel voor het Convenant Dierwaardige Veehouderij. Dit convenant is het antwoord van het kabinet op de Vernieuwde Wet Dieren. Als Caring Farmers twijfelen we eraan of dit convenant een goede oplossing is, en geen ondermijning van de democratie.

Maar omdat de uitgangspunten van het convenant aansloten op de 6 principes voor een dierwaardig leven van de Raad van Dieraangelegenheden, en omdat de dieren en vooruitstrevende boeren ondervertegenwoordigd zijn aan de onderhandelingstafel, zijn we aangesloten. In vele hoofd- en deeltafels proberen we met onze boeren de andere partijen en de organisatie te wijzen op de wet, de democratie en vooral op de noodzaak om voor een radicale transitie naar een dierwaardige veehouderij waarin het natuurlijke gedrag van de intelligente en sociale dieren centraal staat. Minimaal 3 Beter Leven

sterren in 2030 is ons streven. In 2023 zullen we weten of ons werk effect heeft.

De Dierencoalitie bracht in het kader van het convenant in november een rapport uit '[A life worth living](#)': [dierwaardig leven vanuit het perspectief van boeren](#). 11 van de 15 deelnemende boeren zijn aangesloten bij Caring Farmers.

Caring Congres samen met Caring Vets

Op 10 oktober hielden wij ons jaarlijkse [Caring Congres](#) samen met Caring Vets en met dank aan het Barth Misset Fonds, deze keer in een uitverkocht Antropia. Het thema was Caring Change en vier gerenommeerde sprekers en hoogleraren verzorgden een verhaal over de noodzaak tot een landbouwtransitie: vanuit oogpunt van klimaat, dieren, bodem en gezondheid.

Project Kalfjes bij de Koe

Eind 2021 ontvingen we een subsidie om ons #kalfbijkoe project dat dankzij Reroot the Dutch Foodsystem was opgestart, op te schalen. Dit project heeft twee doelen: boeren van elkaar laten leren hoe zij kalveren bij de koe kunnen houden. En boeren ondersteunen door burgers te wijzen op de landelijke verkooppunten. In januari 2021 lanceerden we de website: kalfjesbijdekoe.nl, een overzicht met praktijkvoorbeelden voor boeren, inspirerende filmpjes voor burgers, informatie voor beleidsmakers en alle andere geïnteresseerden.

In 2022 nam #kalfbijkoe een vlucht: zuivel waarvan je zeker weet dat de kalfjes minimaal 6 weken bij de moeder blijven is nu landelijk te koop bij Albert Heijn winkels, Ekoplaza en Odin Foodcoop. Eén boer - Boerderij Boterhuys – startte vorig jaar met kalfjes bij de koe.

6.2. Biodiversiteit

Een landbouw waar de biodiversiteit ieder jaar toeneemt. Daar werkten we hard aan. In 2022 uitte zich dat vooral in onze inzet in het stikstofdossier. Waar vele boerenorganisaties de impact van de landbouw bagatelliseren of zelfs ontkennen, staan wij achter de wetenschap en lieten we overal onze bezorgde stem horen: 'schiet op met stikstofmaatregelen, want we kunnen niet boeren zonder de natuur'.

Weer kunnen we vol trots melden dat dankzij Meer Bomen Nu, de campagne van Urgenda die samen met MEERGroen en Caring Farmers is opgestart, onze boeren in 2022 weer tienduizenden bomen en struiken hebben geplant. Ze legden heggen en hagen aan, starten voedselbossen of andere vormen van agroforestry of vergroenen het erf. Dankzij SABE subsidie kunnen we in 2022 en 2023 extra veel aandacht besteden aan de samenwerking met Meer Bomen Nu, en [agroforestry](#) het hele jaar door onder de aandacht brengen van onze boeren. We organiseerden een speciale agroforestry dag met Stichting Weerwoud op de Floriade en op de Caring Farmers Dag.

Dankzij SABE subsidie die we aanvroegen met Squarewise leren 8 boeren, waaronder [4 caring farmers](#) onder begeleiding van 3 experts meer over kruidenrijk grasland. In 2022 waren er twee bijeenkomsten.

6.3 Klimaat

Op al onze kanalen spreken wij, als enige boerenorganisatie, continue onze zorgen uit voor het klimaat. We deelden nieuws van bosbranden, overstromingen en dreigende voedseltekorten door droogtes en hoosbuien.

6.4 Binding met de consument

Zonder een ander dieet geen landbouwtransitie. Op social media delen we veel over gezonde voeding, biologische voeding en delen we enthousiast posts over veganisme en vleesvermindering. Ook vertellen we over de dieren, delen we misstanden en geven we af en toe tips.

Dankzij Reroot, Milieudefensie en Triodos Foundation organiseerden we samen met Lekker Boer in 2021 al vele foodcamps om de caring consument naar het boerenerf te trekken. Dat bleek nog niet zo makkelijk. De foodcamps in 2022 organiseerden we daarom in samenwerking met het onderwijs.

- 7 april: 70 jongeren van The International School of The Hague waren op bezoek bij Boerderij Landlust en voormalig Moestuinderij Het Middenland om te leren over kringlooplandbouw. Lees [meer](#).
- 8 juni: 80 basisschoolleerlingen leren waar hun eten vandaan komt van Caring Farmers en Straatboer, een samenwerking met gemeente Zwolle. Voor de kinderen was dit vaak een echte eye opener. Kijk de [video](#).
- We organiseerden een 'Reroot our Food' kennisdag op de Warmonderhof. Kijk de [video](#).

Kalf bij Koe verkooppunten op de kaart

Afgelopen jaar was er veel aandacht voor kalfjes bij de koe. Met video's, interviews en een handige winkelkaart maakten wij burgers via vele kanalen erop attent waar zij kalf-bij-koe zuivel kunnen kopen.

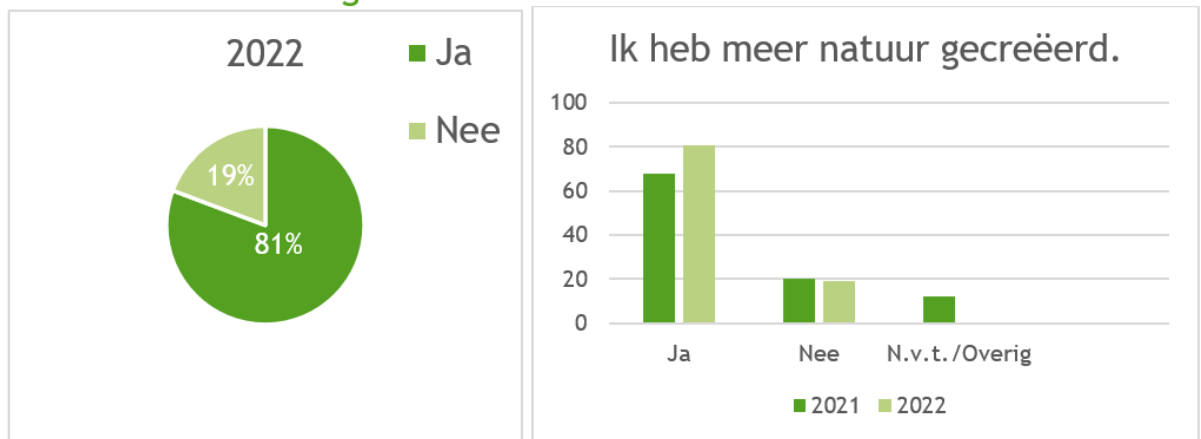
6.5 Wat deden onze boeren aan de Code?

Alle aangesloten boeren hebben de [Caring Farmers Code](#) ondertekend. Door middel van deze enquête hebben we in beeld gebracht in welke mate de boeren stappen hebben gezet op het gebied van dierenwelzijn, ecosysteemherstel, de lokale kringloop, biodiversiteit en meer. We vroegen de boeren net als vorig jaar naar hun verbeteringen op de thema's dierenwelzijn, biodiversiteit, klimaat en consument & keten.

Omdat het zo'n onrustig jaar was voegden we er een aantal vragen aan toe om te horen hoe het met ze gaat in deze roerige maatschappij: maak je je zorgen om je bedrijf, heb je last van sociale druk en heeft je 'lidmaatschap' je wat opgeleverd. De antwoorden zijn zorgelijk. 51% van onze boeren maakte zich in 2022 meer zorgen over de toekomst van hun bedrijf dan in 2021. 61% heeft het 'lidmaatschap' van Caring Farmers nuttig gevonden. 53% voelt sociale druk van andere boeren. Eén op de vijf vond die druk in 2022 hoger dan in 2021.

In totaal hebben 57 personen [de enquête](#) ingevuld (response 17%). We vergelijken de percentages met de enquêteresultaten van vorig jaar. Biodiversiteit was net als in 2021 waar de boeren de meeste aandacht aan gaven.

Ik heb meer natuur gecreëerd.

Lees hier alle [resultaten van de enquête](#).

7. Personeel & Organisatie

Bestuur

Het bestuur is ongewijzigd en bestaat uit de drie oprichters van de Caring Farmers, Ruud Zanders, Annette Harberink en Geert van der Veer. Het bestuur is onbezoldigd. Zij houden nauw contact met het uitvoerend team om huidige organisatie, richting, ontwikkelingen en toekomstplannen te bespreken; sluiten aan bij vele overleggen met ministeries en doen vaak de woordvoering.

Personeel

In 2022 is er één personele wijziging: Josephine is vertrokken maar doet nog af en toe klussen op freelancebasis. Sanne Smeets is het team in november komen versterken.

- Hanneke van Ormondt (coördinator sinds jan 2020)
- Josephine Schuurman (sept 2020 – dec 2022)
- Marga Witteman (sinds dec 2020).
- Sanne Smeets (sinds nov 2022)
- Veerle Slegers (freelance voor de provincie gesprekken)
- Vijf vrijwilligers

Het kantoor team werkt naast hun werk voor Caring Farmers ook bij Urgenda. In het eerste jaar vergoedde de Caring Farmers aan Urgenda slechts een klein deel van de geleende uren, waar wij Urgenda erg erkentelijk voor zijn. Deze vergoeding stond in 2022 beter in verhouding tot de geleverde uren dan in 2021. In 2023 zal het team moeten uitbreiden om de werkdruk omlaag te brengen, dat geldt voor de werkdruk van het kantoor team én van het bestuur.

Raad van Advies

Het Caring Farmers bestuur laat zich adviseren door een Raad van Advies (zie foto hierboven). De Raad is in 2022 twee keer bij elkaar gekomen. Lees meer over de leden van de [Raad van Advies](#).

8. Financieel verslag

Ook financieel heeft Caring Farmers in 2022 een grote slag gemaakt dankzij een toename in donaties, twee subsidies en enkele fondsen. De baten zijn verdubbeld met dank aan twee 'samen leren' projectsubsidies voor meer bomen bij boeren en het project kalfjes bij de koe. Ook kregen wij meer donaties van burgers en boeren. Het Barth Misset fonds en het Fund Animal Welfare Projects ondersteunen ons werk om dierenwelzijn te verbeteren. Het Barth Misset fonds draagt bovendien bij aan het Caring Congres van 2022 én 2023.

Vlak voor de jaarwisseling kregen wij samen met CSA en Toekomstboeren een mooie bijdrage van Porticus om de komende jaren ons lobbywerk voor een versnelling naar een agro-ecologische landbouw gezamenlijk te versterken. Dit bedrag is gereserveerd voor 2023 en wordt verdeeld over de 3 organisaties.

BALANS PER 31-12-2021

Rekening	Omschrijving	31-12-2022	31-12-2021
Activa			
Liquide middelen			
	Triodos bank	€ 209.162	€ 4.006
		€ 209.162	€ 4.006
Passiva			
Eigen Vermogen			
	Algemene reserve	€ -13.823	€ -647
Kortlopende schulden			
	Lening	€ -	€ 3.000
	Crediteuren	€ 15.985	€ 1.653
	Overlopende passiva	€ 207.000	
		€ 209.162	€ 4.006

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2022	2021	2020
Baten			
Ontvangen donaties en fondsen	€ 58.034	€ 54.428	€ 3.594
Ontvangen subsidies	€ 39.017		
	€ 97.051	€ 54.428	
Lasten			
Urenvergoeding Urgenda	€ 58.520	€ 20.933	€ -
Vergoeding stagiairs	€ 3.309		
Kosten projecten	€ 35.468	€ 15.737	€ -
Publiciteit	€ 2.703	€ 16.595	€ -
ICT	€ 7.007	€ 3.063	€ -
Bankkosten	€ 186	€ 188	€ 59
Administratiekosten	€ 1.159		
Overige kosten	€ 1.875	€ 1.014	€ 1.117
	€ 110.227	€ 57.529	€ 1.176
Resultaat	€ -13.176	€ -3.101	€ 2.418

Toelichting projecten:

Kalfjes bij de Koe	€ 12.524,24	Foodcamps	€ 6.018,14
Bomen bij Boeren	€ 13.910,55	Slachten	€ 1.452,00
Beleidsbeïnvloeding	€ 1.075,08	Biobeurs	€ 488,37
			€ 35.468,38

**Samen op weg naar
natuurinclusieve
kringlooplandbouw**